

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА, МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЛОГІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету менеджменту

І.Г. Шавкун

«_____» _____ 2016 р.

«СТРАХУВАННЯ ТА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра

спеціальності 073 «Менеджмент»

освітня програма «Менеджмент організацій»

Укладач

к. н. з держ. упр., доцент Оніщенко О.А.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри менеджменту органі-
зацій та логістики

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 2016 р.
Завідувач кафедри _____ Бухаріна Л. М.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету менеджменту

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 201__ р.
Голова науково-методичної ради факульте-
ту _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90 год.	Освітня програма: «Менеджмент організацій»	Рік підготовки:	
		4 -й	-
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 3 год.	Рівень вищої освіти: бакалаврський	24 год.	-
		Практичні, семінарські	
		12 год.	-
		Лабораторні	
		- год.	-
		Самостійна робота	
		54 год.	-
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів міцних теоретичних знань і практичних навичок з аналізу, моделювання, оцінки та управління ризиком на сучасному підприємстві. Даний вид підготовки сприяє розвитку у студентів навичок комплексної оцінки і діагностики ефективності підприємства в цілому, використовуючи сучасні прогресивні підходи до організаційного проектування, методи та засоби інформаційного моделювання управлінських процесів та систем.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- вивчення основних прийомів і методів управління ризиками;
- міцне засвоєння основних економіко-математичних і ділових термінів;
- вивчення сучасних положень оцінки ризикової вартості;
- вдосконалення інтелектуального потенціалу та професійних навичок антикризового управління підприємством;
- систематизація та класифікація знань з існуючих ризиків;
- набуття навичок з аналізу, моделювання, оцінки та управління ризиком;
- освоєння методів запобігання ризику, ухилення від нього та зниження невизначеності;

- визначення вартості ризику на різних етапах господарської діяльності підприємства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (*компетентностей*):

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі у процесі навчання, що передбачає застосування вивчених положень і методів науки і характеризується певною невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; 2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; 3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні; 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); 5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення; 7. Здатність розробляти та управляти проектами; 8. Організація власної діяльності як складової колективної діяльності; 9. Оцінювання і прогнозування політичних, економічних, соціальних подій та явищ; 10. Вирішення соціально-економічних і політичних проблем з урахуванням загальнолюдських цінностей, норм поведінки і моралі в державних, виробничих, міжособистих та суспільних відносинах.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність застосовувати знання про сучасні досягнення в предметній області; 2. Володіння основами проектування, експлуатації та технічного обслуговування об'єктів та систем; 3. Здатність використовувати навички роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для рішення експериментальних і практичних завдань; 4. Знання та володіння методами опису, ідентифікації та класифікації об'єктів виробництва; 5. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії й практики управління, автоматизації технологічними процесами промисловості; 6. Здатність прогнозування кризових явищ; 7. Здатність використовувати отримані знання для здійснення антикризового управління; 8. Здатність користуватись законодавчою базою України з банкрутства; 9. Здатність здійснювати експрес-діагностику банкрутства; 10. Здатність визначати пріоритетні механізми фінансової

	<p>стабілізації.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен</p> <p><u>знати:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - теорію та практику функціонування підприємства у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища, - регулювання процесів, які відбуваються на підприємствах у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем тощо; - основні методичні підходи аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища підприємства; - методiku системного аналізу; - категорії активного ризику в спектрі економічних проблем на базі спеціальних економіко-математичних моделей; - методи і моделі оптимізації функціонування та розвитку економічних систем в умовах невизначеності; <p><u>вміти:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - володіти методикою розрахунків основних показників та використання методологічних інструментів з метою пізнання мінливих явищ та процесів, які впливають на стан підприємства; - використовувати методологічні та методичні прийоми вивчення ефективності діяльності й проектування підприємства; - розробляти заходи з трансформації, як підприємства в цілому, так і його складових з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища; - розв'язувати економічні задачі з врахуванням невизначеностей; - розробляти відповідні економіко-математичні моделі, реалізувати їх на ЕОМ; - аналізувати одержані результати та розробляти рекомендації щодо їх впровадження.
--	---

Міждисциплінарні зв'язки.

Вивчення курсу базується на знанні студентами циклу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін (основи менеджменту; економіка; економічна теорія; організаційна поведінка, управління персоналом, дослідження систем управління, антикризове управління, розробка управлінського рішення, стратегічний, банківський, фінансовий, виробничий і інноваційний менеджмент, управління якістю, маркетинг, логістика та інші дисципліни спеціальності «Менеджмент»), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. «Теоретичні основи страхування та ризик-менеджменту»

Тема 1. Ризик-менеджмент і його місце в управлінні бізнесом

Основні аспекти та тенденції ризик-менеджменту. Основні завдання ризик-менеджменту. Постановка ризик-менеджменту в компанії. Функції, організація і правила ризик-менеджменту. Інформаційне забезпечення функціонування ризик-менеджменту. Актуальність ризик-менеджменту. Переваги ризик-менеджменту та його вплив на вартість компанії. Суть ризику та еволюція ризик-менеджменту

Тема 2. Поняття та класифікація ризику

Ризик і невизначеність. Поняття невизначеності. Причини невизначеності. Невизначеність і наука. Суб'єктивна оцінка можливих станів. Наслідки. Загальне визначення ризику. Суб'єктивні і об'єктивні аспекти ризику. Структура ризику. Фактори ризику. Схильність до ризику і вразливість. Міра ризику та технічне визначення ризику. Інформаційне трактування ризику. Необхідність класифікації видів ризику. Принципи класифікації видів ризику. Класифікація ризиків за сферою виникнення. Зовнішні та внутрішні ризики. Джерело небезпеки. Класифікація ризиків за періодом існування. Класифікація за зміною ступеня ризику в часі. Чисті і спекулятивні ризики. Економічні ризики. Збитки. Класифікація за видом цінностей, схильних до ризику. Класифікація бізнес-ризиків. Комерційні ризики. Фінансові ризики. Виробничі ризики.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризик-менеджменту в страхуванні. Розрахунок тарифних ставок за ризиковими видами страхування. Склад і структура тарифної ставки. Методика розрахунку тарифних ставок з ризикових видів страхування. Особливості розрахунку страхових тарифів зі страхування життя. Тарифна політика страхових компаній. Доходи, витрати та прибуток страховика. Основні принципи організації фінансів страховика. Результати фінансової діяльності. Страхові резерви. Особливості фінансової діяльності страхових організацій. Доходи та витрати страхових організацій.

Тема 4. Страхові послуги та особливості їх реалізації

Види страхових послуг. Нетрадиційні види страхування. Страхування підприємницьких ризиків у кінтовиробництві. Кептивне страхування. Страхування професійної відповідальності аудиторів. Страхування інвестиційних ризиків. Страхування внесків фізичних осіб. Страхування передплатників на випадок накладання адміністративного штрафу. Інтернет-страхування.

Тема 5. Страхування фінансово-кредитних ризиків

Історія розвитку кредитних страхових відносин. Економічний зміст страхування кредиту. Характеристика основних форм страхування кредиту. Страхування товарних кредитів. Страхування інвестиційних кредитів.

Страхування споживчих кредитів. Страхування засобів застави. Страхування експортних кредитів. Страхування кредитів довіри. Розрахунок тарифів страхування кредитів. Особливості страхування фінансових ризиків.

Система взаємовідносин страхових компаній із банківськими установами на ринку кредитування. Страхування банківських ризиків. Поняття та види банківських ризиків. Зовнішні банківські ризики. Внутрішні банківські ризики. Засоби зниження банківських ризиків.

Тема 6. Страхування ризиків на підприємстві

Страхування майна та відповідальності підприємств. Економічна сутність та основні умови страхування підприємствами ризику втрати майна. Підходи до визначення страхової оцінки майна підприємства та встановлення страхової суми. Ціноутворення на ризики майнового походження. Порядок укладання підприємством договору страхування ризику втрати майна та припинення його дії. Добровільне страхування відповідальності суб'єкта підприємницької діяльності перед третіми особами за заподіяну їм шкоду внаслідок реалізації продукції. Страхування професійної відповідальності. Страхування технічних ризиків. Страхування будівельного підприємця від усіх ризиків. Страхування монтажних ризиків. Страхування машин від поломки. Страхування електронного устаткування. Страхування ризиків на підприємствах сільськогосподарської галузі. Страхування ризиків на підприємствах транспортної галузі.

Розділ 2. «Управління ризиками як система менеджменту»

Тема 7. Управління ризиком

Еволюція ставлення до ризику. Концепції ризику. Поняття управління ризиками. Ризик-менеджмент. Розвиток концепції ризик-менеджменту. Ризик і підприємництво. Поняття та особливості ризик-середовища. Специфіка ризик-середовища у постсоціалістичному трансформаційному суспільстві. Потреби підприємств в управлінні ризиками. Процес управління ризиками на підприємстві. Організація процесу управління ризиками. Загальна схема управління ризиками. Приклади схем управління ризиками. Методи управління ризиками. Управління інформаційними ризиками. Методи фінансування ризиків. Галузеве управління ризиками. Управління банківськими ризиками. Управління ризиками, що виникають при лізинговому інвестуванні. Ризик-менеджмент в сфері агропромислового виробництва. Хеджування ризиків. Документація для управління ризиками. Декларація компанії про політику у сфері ризик-менеджменту та настанови з ризик-менеджменту.

Тема 8. Аналіз і оцінка ступеня ризику

Стратегія та прийоми ризик-менеджменту. Ідентифікація та концептуальні напрями аналізу ризиків. Система невизначеностей. Критерії визначення оптимальності в сфері невизначеності. Визначення ступеня ризику. Нормальний розподіл і крива ризиків. Методи експертних оцінок при визначенні ступеня ризику. Концепція ризикової вартості (value at risk - var). Програма управління ризиками на підприємстві. Установлення контексту ризику: визначення стратегічних і тактичних позицій компанії. Виявлення факторів ризику. Оцінка ризику. Методи виявлення ризику. Збитки фірми, ризик-експозиції та їх класифікація. Методи управління ризиками та їх вибір. Фінансування ризику. Методи трансформації ризиків.

Тема 9. Функціональний ризик-менеджмент

Операційний ризик-менеджмент. Особливості виявлення операційних ризиків. Особливості оцінки ймовірності операційних ризиків. Особливості аналізу операційних ризиків у фінансових інститутах. Ризик-менеджмент у сфері фінансів. Фінанси, фінансові ринки, фінансовий менеджмент: їх роль і структура. Фінансовий ризик: його суть і класифікація. Принципи управління фінансовими ризиками. Як ураховують фактор ризику у фінансових рішеннях. Показники ринкового ризику: *VaR* та *EaR*. Схема управління фінансовими ризиками. Методи впливу на фінансові ризики.

Тема 10. Ризик-менеджмент і маркетинг

Ризик-менеджмент і маркетинг: сфери перетинання. Ризик-менеджмент у маркетингу. Ризики в маркетингу. Управління ризиками під час проведення маркетингових досліджень. Вивчення ризиків споживача (сприйманих ризиків). Методологічні питання аналізу ризиків споживача. Практика аналізу сприйманих ризиків. Ситуація. Управлінська проблема і мета маркетингового дослідження. Методологія маркетингового дослідження. Пошукові питання і гіпотези. Анкета. План дослідження. Аналіз даних. Результати дослідження. Розробка маркетингового комплексу ..

Тема 11. Ризик-менеджмент в розрізі інвестиційної стратегії

Портфельний менеджмент. Аналіз ризику в інвестиційній програмі з залученням кредитів. Основні поняття і принципи оцінки ефективності інвестицій. Поняття ризикових і безризикових активів. Суть методу «ПА-ТЕРН». Графік ймовірностей періодів погашення кредиту. Сумарні значення ймовірностей періодів погашення кредиту. Дворівневі ймовірності окупності програм інвестування. Розрахунок сукупних ймовірностей періодів окупності інвестицій. Сукупні ймовірності узагальнених періодів окупності в програмах інвестування. Рейтингові значення дворівневих ймовірностей окупності інвестицій. Розрахунок рейтингових значень сукупних ймовірностей періодів окупності інвестицій. Основні поняття і принципи оцінки ефективності інвестицій. Інтегральні показники ефективності. Поняття: інвестиційне середовище та інвестиційний процес. Структура процесу управлін-

ня грошовими коштами, або управління портфелем. Стратегія диверсифікації Марковіца. Дисперсія портфеля. Раціональний вибір інвестиційного портфеля.

Тема 12. Комп'ютерне забезпечення ризик-менеджменту

Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання. Проектні ризики. Методи аналізу ризиків інвестиційних проектів. Метод комп'ютерного імітаційного моделювання

Монте-Карло. Використання спеціалізованого програмного забезпечення у сфері ризик-менеджменту. Імітаційне моделювання інвестиційних ризиків за допомогою *Excel*. Спеціалізовані програми *@Risk* і *CrystalBall*. Можливості *@Risk* і *CrystalBall*. Приклад використання *CrystalBall*: «Ухвалення рішення про виведення на ринок нового товару». Програма *@Risk*. Використання програм *@Risk* і *CrystalBall* в економічному обґрунтуванні проектів. Програми для управління ризиками в маркетингу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб	сам.роб.	інд.завд. (за наявності)		л	с/п	лаб	сам.роб.	інд.завд. (за наявності)
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11	
Розділ 1. «Теоретичні основи страхування та ризик-менеджменту»												
Тема 1. Ризик-менеджмент і його місце в управлінні бізнесом	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Поняття та класифікація ризику	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Страхування ризики та їх оцінка	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Страхування послуг та особливості їх реалізації	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Страхування фінансово-кредитних ризиків	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Страхування ризиків	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-

на підприємстві												
Разом за розділом 1	42	12	6	-	18	6	-	-	-	-	-	-
Розділ 2. «Управління ризиками як система менеджменту»												
Тема 7. Управління ризиком	9	2	1	-	4	2	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Аналіз і оцінка ступеня ризику	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Функціональний ризик-менеджмент	9	2	1	-	4	2	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Ризик-менеджмент і маркетинг	9	2	1		4	2	-	-	-	-	-	
Тема 11. Ризик-менеджмент в розрізі інвестиційної стратегії	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Комп'ютерне забезпечення ризик-менеджменту	7	2	1	-	3	1	-	-	-	-	-	-
Разом за розділом 2	48	12	6	-	21	9	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	24	12	-	39	15	-	-	-	-	-	-

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ризик-менеджмент і його місце в управлінні бізнесом	2
2	Поняття та класифікація ризику	2
3	Страхові ризики та їх оцінка	2
4	Страхові послуги та особливості їх реалізації	2
5	Страхування фінансово-кредитних ризиків	2
6	Страхування ризиків на підприємстві	2
7	Управління ризиком	2
8	Аналіз і оцінка ступеня ризику	2
9	Функціональний ризик-менеджмент	2
10	Ризик-менеджмент і маркетинг	2
11	Ризик-менеджмент в розрізі інвестиційної стратегії	2
12	Комп'ютерне забезпечення ризик-менеджменту	2
	Разом	24

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1	Ризик-менеджмент і його місце в управлінні бізнесом	1
2	Поняття та класифікація ризику	1
3	Страхові ризики та їх оцінка	1
4	Страхові послуги та особливості їх реалізації	1
5	Страхування фінансово-кредитних ризиків	1
6	Страхування ризиків на підприємстві	1
7	Управління ризиком	1
8	Аналіз і оцінка ступеня ризику	1
9	Функціональний ризик-менеджмент	1
10	Ризик-менеджмент і маркетинг	1
11	Ризик-менеджмент в розрізі інвестиційної стратегії	1
12	Комп'ютерне забезпечення ризик-менеджменту	1
	Разом	12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ризик-менеджмент і його місце в управлінні бізнесом	4
2	Поняття та класифікація ризику	4
3	Страхові ризики та їх оцінка	4
4	Страхові послуги та особливості їх реалізації	4
5	Страхування фінансово-кредитних ризиків	4
6	Страхування ризиків на підприємстві	4
7	Управління ризиком	6
8	Аналіз і оцінка ступеня ризику	4
9	Функціональний ризик-менеджмент	6
10	Ризик-менеджмент і маркетинг	6
11	Ризик-менеджмент в розрізі інвестиційної стратегії	4
12	Комп'ютерне забезпечення ризик-менеджменту	4
	Разом	54

Індивідуальні завдання

З метою самостійного вивчення опрацювання частини програмного матеріалу з курсу, поглиблення знань та вдосконалення умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять студенти мають виконувати індивідуальні завдання.

Індивідуальне завдання з курсу є складовою підсумкового контролю (відповідно до вимог до формування системи накопичення балів та обліку успішності здобувачів ступенів вищої освіти ЗНУ (Розпорядження № 42 від 31.08.2016)), вага якого складає 15 балів.

Індивідуальним завданням з курсу є самостійне опрацювання проблемних питань в межах тематики навчальної дисципліни та підготування відповідних матеріалів у вигляді доповіді, тез або наукової статті з актуальної проблематики. Тема дослідження обирається студентом вільно за його бажанням в межах тематики навчальної дисципліни.

8. Види контролю і система накопичення балів

		Вид контрольного заходу	Кількість контроль-них заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
			Денне відділення		
1		Підготовка завдання самостійної творчої роботи. Терміни виконання – у межах підготовки до семінарських занять	3	3	9
2		Презентація й обговорення самостійного творчого завдання на семінарському занятті	3	5	15
3		Самостійне проходження тесту за матеріалом Розділу 1 у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ (за умови виконання тесту не менше, ніж на 85%. Кількість спроб не враховується. Час не обмежено)	1	10	10
4		Контрольне тестування за результатом вивчення матеріалу Розділу 1 (проводиться по завершенні вивчення Теми 6 в письмовій формі)	1	0-16	0-16
5		Самостійне проходження тесту за матеріалом Розділу 2 у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ (за умови виконання тесту не менше, ніж на 85%. Кількість спроб не враховується. Час не обмежено)	1	10	10
6	Підсумковий контроль – залік	Індивідуальне практичне завдання	1	15	15
		Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (проводиться по завершенню вивчення курсу у письмовій формі)		25	25
Усього			10		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		

FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторно- го складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повтор- ним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Беспалов М., Державина Г. Комплексный анализ финансовой устойчивости компании: коэффициентный, экспертный, факторный и индикативный // Финансовый вестник. 2011. №5. С. 10-18.
2. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 376 с.
3. Годин А.М., Демидов С.Р., Фрумина С.В. Страхование: Учебник. Дашков и К, 2014. – 502 с.
4. Зобова Е.В. Финансовые основы функционирования страховой компании // Социально-экономические явления и процессы. 2011. № 3/4. С. 94-100.
5. Карпицкая М.Е., Крупенко Ю.В. Перестрахование как инструмент обеспечения финансовой устойчивости страховой организации // Вестник Белорусского государственного экономического университета. 2011. № 6. С. 56-63.
6. Козлова Е. В. Формирование системы риск-менеджмента в страховой организации // Редакционная коллегия. 2013. С. 98.
7. Мамедова Э., Шахвердиева З. Анализ финансовой устойчивости страховщика и оценка страховых операций // Проблемы современной экономики. 2011. № 1. С. 135-137.
8. Масленкова О. Ф. Оценка стоимости предприятия (бизнеса): Учебное пособие. Издательство «Проспект», 2013.
9. Немцева Ю.В. Подходы к идентификации рисков основных бизнес-процессов страховой организации // Редакционная коллегия. 2013. С. 137.
10. Осипов Я.И. Финансовая стратегия компании и модель EVA // Российское предпринимательство, 2011. № 9. С. 66-71.
11. Розанова Н.М., Зороастрова И.В. Экономический анализ фирмы и рынка: Учебник. Юнити-Дана, 2012. – 279 с.
12. Серикова Г.С. Факторы обеспечения финансовой устойчивости страховых компаний // Современная наука: актуальные проблемы теории и практики. 2012. № 1. С. 51-55.
13. Стрельников Н.В. Современные методы риск-менеджмента в страховой компании // Государственный университет Минфина России. Финансовый журнал. 2012. №. 3.
14. Чуприс Л.С. Стресс-тестирование в системе анализа рисков страховой компании // Проблемы анализа риска. 2013. № 1. С.78-85.
15. Шапкин А.С., Шапкин В.А. Теория риска и моделирование рискованных ситуаций: Учебник для бакалавров. Дашков и К, 2014. – 880 с.

Додаткова:

1. Алексеев, А.А. Инновационный менеджмент: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / А.А. Алексеев. - Люберцы: Юрайт, 2016. - 247с.
2. Барышева, А.В. Инновационный менеджмент: Учебное пособие / А.В. Барышева, К.В. Балдин, М.М. Ищенко. - М.: Дашков и К, 2015. - 384 с.
3. Батурин, В.К. Общая теория управления: Учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по направлениям "Экономика" и "Менеджмент" / В.К. Батурин. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2013. - 487 с.
4. Блинов, А.О. Теория менеджмента: Учебник для бакалавров / А.О. Блинов, Н.В. Угрюмова. - М.: ИТК Дашков и К, 2016. - 304 с.
5. Голов, Р.С. Теория организации. Организация производства: Интегрированное учебное пособие / А.П. Агарков, Р.С. Голов, А.М. Голиков; Под ред. А.П. Агарков. - М.: Дашков и К, 2013. - 272 с.
6. Горбова И.Н. Теория организации: Практикум. – Орел: Изд-во ОФ РАНХиГС, 2015. – 52 с.
7. Дробышева, Л.А. Экономика, маркетинг, менеджмент: Учебное пособие / Л.А. Дробышева. - М.: Дашков и К, 2016. - 152 с.
8. Жигун, Л.А. Теория организации: Словарь / Л.А. Жигун. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2012. - 116 с.
9. Коноваленко, М.Ю. Теория коммуникации: Учебник для бакалавров / М.Ю. Коноваленко, В.А. Коноваленко. - М.: Юрайт, 2012. - 415 с.
10. Сейфуллаева, М.Э. Международный менеджмент: Учебное пособие / М.Э. Сейфуллаева. - М.: КноРус, 2012. - 232 с.
11. Сергеев, А.П. Международный менеджмент (для бакалавров) / А.П. Сергеев. - М.: КноРус, 2013. - 440 с.
12. Тихомирова, О.Г. Менеджмент организации: теория, история, практика: Учебное пособие / О.Г. Тихомирова, Б.А. Варламов. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2013. - 256 с.
13. Фрейдина, Е.В. Исследование систем управления: Учебное пособие по специальности "Менеджмент организации" / Е.В. Фрейдина; Под ред. Ю.В. Гусев. - М.: Омега-Л, 2013. - 368 с.
14. Хохлова, Т.П. Теория менеджмента: история управленческой мысли: Учебник / Т.П. Хохлова. - М.: Магистр, НИЦ ИНФРА-М, 2013. - 384 с.
15. Шапиро, В.Д. Управление проектами: Учебное пособие для студентов, обучающихся по специальности "Менеджмент организации" / И.И. Мазур, В.Д. Шапиро, Н.Г. Ольдерогге; Под общ. ред. И.И. Мазур. - М.: Омега-Л, 2013. - 960 с.
16. Шеметов, П.В. Управленческие решения: технология, методы и инструменты: Учебное пособие по специальности "Менеджмент организации" / П.В. Шеметов, В.В. Радионов, Л.Е. Чередникова, С.В. Петухова. - М.: Омега-Л, 2013. - 398 с.

Інформаційні ресурси

1. Вища освіта та Болонський процес. Національний Темпус/Еразмус офіс в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html>
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
4. Международный технический журнал «Мир техники и технологий» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mtt.com.ua/>
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
6. Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
7. Науково-практичний журнал «Менеджмент сьогодні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://grebennikon.ru/journal-6.html>
8. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua/.
9. Президент України. Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>
10. ЮНЕСКО. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.unesco.org](http://www.unesco.org)
11. Web-журнал «Інтелектус» - «ПАТЕНТБЮРО» → [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.patent.net.ua/intellectus/ua.html>